

โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ จังหวัดพัทลุง

ความเป็นมา

สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถทรงมีพระราชดำริการจัดตั้งฟาร์มตัวอย่างขึ้นในพื้นที่จังหวัดพัทลุง เมื่อครั้งเสด็จเยี่ยมราษฎร จังหวัดพัทลุง ด้วยทรงทราบว่าประชาชนมีรายได้เฉลี่ยต่ำที่สุดในจังหวัดภาคใต้ ต่อมาในปี 2543 ราษฎรในพื้นที่ จำนวน 93 ราย ได้พร้อมใจกันน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายที่ดิน จำนวนทั้งสิ้น 254-3-12 ไร่ เพื่อจัดตั้งฟาร์มตัวอย่างฯ โดยมีวัตถุประสงค์โครงการคือเพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารชุมชน แหล่งจ้างแรงงานและแหล่งเรียนรู้ปฏิบัติงานการเกษตรของราษฎรในพื้นที่

วัตถุประสงค์ของกรมวิชาการเกษตร

เพื่อจัดทำแปลงผลิตพืชอาหาร แหล่งเรียนรู้ แหล่งจ้างแรงงานของราษฎรในพื้นที่ โดยมีการผลิตเห็ด 2 ไร่ ไม้ผล 27.0 ไร่ พืชเศรษฐกิจอื่นๆ 6.5 ไร่ และการเลี้ยงผึ้ง

เป้าหมายของกรมวิชาการเกษตร

ได้แปลงผลิตพืชอาหาร แหล่งเรียนรู้ แหล่งจ้างแรงงานของราษฎรในพื้นที่ 37 ไร่ และ ถ่ายทอดเทคโนโลยี 15 คน/ปี

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มวิชาการ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8

งบประมาณที่ได้รับ

ปี 2550 จำนวน 80,000 บาท

ความสำเร็จของโครงการหรือรายกิจกรรม

7.1 กิจกรรมการปลูกไม้ผลบนร่องสวน

ดำเนินการปลูกไม้ผลบนพื้นที่ร่องสวนที่ปรับสภาพจากพื้นที่นา 50 ร่อง 27 ไร่ ขนาดร่องกว้าง 10 เมตร ยาว 55 เมตร คูน้ำ กว้าง 4 เมตร ลึก 1 เมตร ทำการปรับสภาพดินด้วยการใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปูนขาว และ ปลูกไม้ผลเดือน กันยายน-ตุลาคม 2544 ดังนี้ คือ ฝรั่ง 96 ต้น มะพร้าวน้ำหอม 114 ต้น ส้มจุก 108 ต้น ส้มโชกุน 126 ต้น มะม่วงน้ำดอกไม้ 108 ต้น กระท้อน 84 ต้น มะม่วงเบา 126 ต้น มะม่วงเขียวเสวย 108 ต้น โดยในระยะ 3 ปีแรก ปลูกพืชแซมไม้ผลหลายชนิดที่ให้รายได้ดีเช่น อ้อยคั้นน้ำ กัญชงน้ำว่า กัญชงไขฟักแฟง และตะไคร้ ผลการดำเนินงาน พบว่าพืชที่ให้ผลผลิตดีสม่ำเสมอคือ ฝรั่ง มีผลผลิตสะสม 10,145 กก. มะพร้าวน้ำหอม 4,332 ผล กระท้อน และมะม่วง การให้ผลผลิตแปรผันตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ คือ 2,898 กก. และ 2,172 กก. ส่วนส้มจุกและส้มโชกุนให้ผลผลิตต่ำและเสียหายตั้งแต่เริ่มปลูกจากสภาพดินทราย น้ำท่วม สภาพต้นโทรมและโรคระบาด จึงต้องยกเลิกและเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกแก้วมังกรในปี 2550

7.2 กิจกรรมการปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นๆบนร่องสวน

ดำเนินการปลูกพืชบนร่องสวนขนาดกว้าง 10 เมตร คูน้ำกว้าง 4 เมตร ลึก 1 เมตร ปลูกพืชตามความต้องการของตลาด ทั้งพืชอายุสั้น หรืออายุข้ามปี เพื่อให้เกิดการกระจายแรงงานและรายได้ ผลการดำเนินงานพบว่าพืชที่ให้ผลตอบแทนต่อหน่วยพื้นที่ดีได้แก่พริก ข้าวโพดหวาน อ้อยคั้นน้ำ กัญชงคอกไม้จีน ถั่วพลู และพืชผักต่างๆ นอกจากพืชดังกล่าวแล้วมีการปลูกหม่อนเพื่อการแปรรูปเป็นไหม และไหม

7.3 กิจกรรมการเพาะเห็ด

การดำเนินงาน ผลิตเห็ดแบบครบวงจรคือ ผลิตเชื้อเห็ด ผลิตถุงอาหาร เพาะเห็ดตระกูลนางฟ้า เห็ดหูหนู และเห็ดฟาง ดังนี้

1) การผลิตเชื้อเห็ด ผลิตเชื้อเห็ดในขวดอาหารวันเฉลี่ย 251 ขวด/ปี และนำมาขยายเชื้อต่อในขวดอาหารเมล็ดข้าวฟ่างเฉลี่ย 4,689 ขวด/ปี เห็ดที่สามารถผลิตเชื้อเองได้ดีมีหลายชนิดในตระกูลนางฟ้า นางรม และเห็ดแครง โดยต้นทุนการผลิตจนเป็นขวดอาหารเมล็ดข้าวฟ่าง เฉลี่ย 2.95 บาท/ขวด

2) การผลิตถุงอาหารเห็ด เชื้อเห็ดในขวดข้าวฟ่างจะนำมาขยายต่อในถุงอาหารสำหรับนำไปเพาะเห็ด ซึ่งเห็ดแต่ละชนิดใช้ผสมของขี้เลื่อย รำ ดิเกลือ ขนาดถุงอาหารประมาณ 800 กรัม ยกเว้นถุงอาหารเห็ดแครงจะใช้ขนาดครึ่งหนึ่งของเห็ดชนิดอื่นๆ หลังจากคลุกเคล้าส่วนผสมแล้วนำไปนึ่งฆ่าเชื้อในหม้อนึ่งประมาณ 3 ชั่วโมง ทิ้งให้เย็นแล้วใส่เชื้อเห็ดจากขวดเมล็ดข้าวฟ่าง และนำไปบ่มพักจนเชื้อเจริญเติบโตเต็มก้อน เห็ดส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลา ประมาณ 30 วัน เห็ดหูหนูใช้เวลาประมาณ 45-60 วัน เห็ดแครง 12-15 วัน

จึงนำไปเปิดดอกในโรงเรือนต่อไป ผลผลิตเฉลี่ย 67,063 ถู/ปี ประสิทธิภาพการผลิตเป็นก๋อนอาหารเชื้อดี ร้อยละ 94 จำหน่ายเป็นถูงอาหาร ถูงๆละ 5 บาท ต้นทุนการผลิตถูงอาหาร เฉลี่ย 1.0 บาท/ถูง

3) การเพาะเห็ดในโรงเรือน โครงการมีโรงเรือนทั้งหมด 5 โรง ขนาด 4 x 9 เมตร เป็นโรงเรือน เพาะเห็ดแบบชั้นตั้งถูงอาหารแบบเรียงแนวนอน สำหรับเห็ดนางฟ้า นางรม 4 โรง ความจุประมาณ 7,000-8,000 ถูง/โรง และโรงเพาะเห็ดแบบแขวนถูงอาหารเรียงแนวตั้งสำหรับเห็ดหูหนูและเห็ดแครง ความจุ ประมาณ 2,000-3,000 ถูง/โรง โดยนำถูงอาหารที่เชื้อเดินเต็มถูงแล้วมาจัดวาง เปิดถูง และให้น้ำเพื่อเพิ่มความชื้น ระยะเวลาการเก็บเกี่ยวเห็ดนางฟ้า นางรม สามารถเก็บได้ 60-100 วัน เห็ดขอนขาว ประมาณ 60 วัน เห็ดหูหนูประมาณ 30 วัน และเห็ดแครงประมาณ 10 วัน การผลิตมีการเพาะเห็ดเฉลี่ย 48,349 ถูง/ปี ผลผลิตเฉลี่ย 5,896 กก./ปี ผลผลิตเฉลี่ยต่อถูงเห็ดนางฟ้า ผลผลิตเฉลี่ย 0.2 กิโลกรัม/ถูง ต้นทุนการผลิต เฉลี่ย 1.16 บาท/ถูง รายได้ 3.38 บาท รายได้สุทธิ 2.22 บาท/ถูง เห็ดแครง ผลผลิตเฉลี่ย 0.02 กิโลกรัม/ถูง รายได้ 1.69 บาท/ถูง ต้นทุน 1.16 บาท/ถูง รายได้สุทธิ 0.53 บาท/ถูง

4) การเพาะเห็ดฟาง ใช้ 2 วิธีคือ เพาะด้วยผักตบชวาในพื้นที่หลังคาตาดำขำยในล่อนสีดำ 80% ขนาดกระบะเพาะ 40x80x35 ซม. ใช้ส่วนผสม เชื้อเห็ดฟาง ผักตบชวาหั่น รำละเอียด ขี้เลื่อย พลาสติกคลุม แปลง การเพาะเก็บผลผลิตได้ในวันที่ 6-10 ส่วนการเพาะด้วยทะเลทรายปาล์มน้ำมัน จะเริ่มให้ผลผลิต ประมาณวันที่ 21 เก็บได้ประมาณ 1 เดือน ผลผลิตเห็ดเฉลี่ย 979 กก./ปี

รวมผลตอบแทนการผลิตเห็ดโรงเรือน(ปี2545-2549) สะสม มีต้นทุน 484,913 บาท รายได้ 1,085,062 บาท รายได้สุทธิ 600,149 บาท ผลตอบแทนการจำหน่ายก๋อนเชื้อสะสม 36,678 ถูง ต้นทุน 16,710 บาท รายได้ 191,181 บาท รายได้สุทธิ 174,471 บาท ผลตอบแทนเห็ดฟาง ผลผลิต 4,894.5 กก. ต้นทุน 105,564 บาท รายได้ 210,307 บาท รายได้สุทธิ 104,743 บาท ผลตอบแทนการผลิตเห็ดรวมทุกรายการ ต้นทุน 607,186.7 บาท รายได้ 1,486,550 บาท รายได้สุทธิ 879,363.3 บาท

7.4 การเลี้ยงผึ้งโพรง

การเลี้ยงผึ้งโพรงเป็นกิจกรรมใหม่ที่เริ่มในเดือน กรกฎาคม 2549 เลี้ยงในสวนมะพร้าว น้ำหอม จำนวน 30 รัง เก็บผลผลิตรอบแรก 19 รัง ผลผลิต 24 ขวด หรือ 18 ลิตร ราคาจำหน่าย 220 บาท/ขวด เป็น รายได้ 5,280 บาท ผลผลิต/รัง 0.95 ลิตร รอบที่สองผลผลิต 17 ขวด ปัญหาที่พบคือผึ้งทิ้งรังจากแมลงสาบ จึงจก มดรบกวน

7.5 การถ่ายทอดเทคโนโลยี

ฝึกทักษะเกษตรกรด้านการเพาะเห็ด การปลูกไม้ผล พืชเศรษฐกิจอื่น และเลี้ยงผึ้ง 15 คน

การขยายผลสู่เกษตรกร/การนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิเคราะห์ทางวิชาการ

1. นางชลดา ร่วมบัว 70 ม.10 ต.ท่าชะมวง อ.รัตนภูมิ จ.สงขลา การทำเชื้อเห็ดในอาหารวุ้น เชื้อในข้าวฟ่าง การผลิตถุงอาหาร และการเปิดดอกเห็ดโรงเรือน เก็บผลผลิตเฉลี่ยวันละ 20-30 กิโลกรัม จำหน่ายกิโลกรัมละ 35 บาท รายได้ประมาณ 25,000-30,000 บาท/เดือน

2. นางอารีย์ นวลมิ่ง ม.8 ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง ผลิตก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้า จำหน่ายกิโลกรัมละ 40 บาท รายได้ประมาณ 7,000 บาท/เดือน และการเปิดดอกเห็ดโรงเรือน 2 โรง ขนาด 4X7 เมตร จำหน่ายก้อนละ 5 บาท รายได้ประมาณ 12,000-15,000 บาท/เดือน

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ผลการดำเนินงาน เดือนตุลาคม 49-กรกฎาคม 50

งาน/กิจกรรม	ผลผลิต	ราคาผลผลิต	รายได้
เชื้อเห็ดในอาหารวุ้น	175		
เชื้อเห็ดในขวดอาหารข้าวฟ่าง	5,119	8 บาท/ขวด จำหน่าย 2139 ขวด	17,112
ถุงอาหารเห็ด (นางฟ้า นางรม เป้าฮือ เห็ดแครง)	56,876	5 บาท/ถุง จำหน่าย 10342 ถุง	51,710
ผลผลิตเห็ดโรงเรือน	28,449 ถุง 5,043กก.	35-50 บาท/กก.	176,505
ผลผลิตเห็ดแครง	313	100 บาท/กก.	31,300
ฝรั่งแป้นสีทอง	1,423	20 บาท/กก.	28,460
มะพร้าวน้ำหอม	1,307	5 บาท/กก.	6,535
กระท้อน	222		3,330
มะม่วง	912		-
มะละกอเรดเลดี้	284	40 บาท/กก.	11,360
ดอกไม้จีน	221	80 บาท/กก.	17,680
กล้วย	610		-
ถั่วพู	605	30 บาท/กก.	18,150
ผักหวาน	17	50 บาท/กก.	850
ไวน์หม่อน	55	200 บาท/ขวด	11,000
ชาหม่อน	165	20 บาท/กล่อง	3,300
น้ำผึ้ง	17	250 บาท/ขวด	4,250

ภาพกิจกรรม

แปลงเพาะเห็ด

แปลงไม้ผล

แปลงพืชเศรษฐกิจอื่นๆ

กิจกรรมเลี้ยงผึ้งและปลูกหม่อนแปรรูป

